De algemeene beschouwingen over de begrootings-ontwerpen.

II.

De eerste aanval werd gedaan door den heer VAN HALL. De heer VAN HALL chargeerde niet slechts het ministerie, maar de gansche constitutionele partij van het ministerie. Vol edele zelf-verloochening, gewaagde hij niet van *zijne* grieven en die *zijner* partij tegen het ministerie, maar betoogde hoe te-leur gesteld de vorige vrienden en aanhangers van dat ministerie zijn moesten, en *waarom* en *hoe* die vorige vrienden en aanhangers tegen deze begrooting behooren te spreken en te stemmen. Hij motiveerde, bij voorraad, het vonnis dat straks — niet door hem en zijne vrienden — maar door de zoogenaamde ministeriële partij, zou worden geveld. Het kon nietanders; zóó moest het. Dit ministerie was immers noch zuinig, noch eenvoudig, noch had *al* de organieke wetten tot stand gebragt, (gelijk Ik en mijne vrienden zoo gaarne gezien hadden)? Inderdaad, als hij en zijne vrienden er niet waren, om den val van het ministerie te verhoeden, of althans dien val te breken, werd de begrooting met algemeene stemmen verworpen. Hij en zijne vrienden waren nooit overdreven bezuinigend noch vereenvoudigend geweest, noch zelfs hadden zij ooit de natie op den weg der constitutionele ontwikkeling en zelf-regering overhaast, — menschen die het geheel beter hebben leeren overzien, weten bij ondervinding wat een minister *niet* doen kan — maar toch, dit moet gezegd worden, *zij* deden het anders in hunnen tijd. Het was droevig het te moeten erkennen, maar ...... als *zij* het ministerie niet steunden en niet een goed woord bij de natie deden, verzekerende dat deze mannen, toch inderdaad zóó erg niet waren als men hen thans uitkreet, (hoewel altijd erg genoeg), dan was het verloren. Het ministerie moest wel weten, aan welke zijde zijne *ware* verdedigers zaten en de (tot nu toe) ministeriële partij moest wèl zich herinneren, dat *zij* thans inderdaad de aan het ministerie vijandige partij was en behoorde te zijn.

Dit was ongeveer der lange rede korte zin.

Deze taktiek van verwisseling van vlaggen, en herschepping van de anti-ministeriële partij in de ministeriële en omgekeerd, was, als slechts de partijen de manoeuvre niet bemerkten, niet onvernuftig. *Wij* met ons tienen of twaalven zullen u bewijzen en uitcijferen, dat *gij* met deze begrooting onmogelijk kunt instemmen, *wij* zullen voorts met ons klein hoopje vóór dit, *hoewel* (1) niet bezuinigd en vereenvoudigd, budget stemmen en dan zijt gij — de groote hoop — immers zedelijk verpligt *tegen* te stemmen? want gij en wij kunnen toch niet voor hetzelfde zijn. Het resultaat hiervan zal wezen ...... dat er negen portefeuilles zullen openvallen voor hen die kans zullen zien, ze magtig te worden. En echter — hoe loijaal! — niemand zal *ons* de schuld kunnen geven. Want *wij* zullen het ministerie met onze stemmen, (al bestreden wij het dan ook met onze woorden) ondersteund hebben.

Helaas, dat wij het zeggen moeten. De Kamer was niet *onschuldig* genoeg, om zich door deze argelooze woorden te laten vangen. Zij zag door de argumentatie heen. Zij verstoutte zich zelve haar oordeel te motiveren, en, wat nog stouter was, haar oordeel *anders* te motiveren, dan de heer VAN HALL en zijne vrienden, om haar de moeite te besparen, het, in voorraad, voor haar gedaan hadden. Er ontbrak nog één motief, en dat ééne motief woog op tegen al de andere motiven. Gesteld, redeneerde de Kamer, dat wij dit ministerie, te midden zijner taak van organisatie, omverwerpen, omdat het niet genoeg vereenvoudigt en bezuinigt, waar vinden wij de stof voor een volgend organiserend ministerie, dat *meer* vereenvoudigt en *meer* bezuinigt? Gesteld, dat de heer VAN HALL en zijne vrienden zich getroostten, op nieuw de lastige taak van regeren op zich te nemen. Maar de heer VAN HALL en zijne vrienden nemen deze raming aan, zij vinden die dus, op zich zelve, geenszins te hoog, (hunne eigene ramingen waren trouwens altijd hooger), en het ware dus zeer onredelijk, van *hen* meer doortastende vereenvoudiging en bezuiniging te wachten en te eischen. Wat zou de *natie* bij de verandering winnen, al ware het zelfs, dat zij er niets bij verloor? Daarenboven: de doortastende vereenvoudiging van het staatshuishouden is onafscheidelijk verbonden met de doortastende reorganisatie van het staatshuishouden en welke bewijzen hebben de heer VAN HALL en zijne vrienden geleverd, dat zij meer en beter in den geest der grondwet en der natie zouden reorganiseren, dan dit ministerie gedaan heeft?

En aldus gebeurde het, dat de ministeriële partij *met* de anti-ministeriële de begrooting aannam, niet uit »edelmoedigheid," noch uit »inconsequentie," noch als »een votum van *vertrouwen*," maar als een votum van *noodzakelijkheid;* uit *overtuiging* dat, in dezen stand van zaken, het tegenwoordig ministerie te handhaven en te ondersteunen, in het algemeen belang pligt was.

De moeite door den heer VAN HALL aangewend om de vrienden van het ministerie te *dwingen* tot afstemming, door hen voor oogen te stellen en te herinneren wat zij van dit ministerie verkondigd, verwacht en gehoopt hadden, of althans, indien zij consequent waren, hadden *moeten* hopen en verwachten, was niet het eenig opmerkelijke dezer redevoering. Er is nog één thema dat, gestadig herhaald en gevariëerd, een hoofdmotief in dit pleidooi *vóór tegen* het ministerie is: »*dit ministerie verloochent zijn programma.*"

Dit verwijt is waarlijk allermerkwaardigst in den mond van hen, die het ministerie het langst, het heftigst, het bitterst bestreden hebben, juist daarom, *omdat het* GEEN *progamma gaf.* Eerst heette het: »hoe wilt gij dat wij u niet wantrouwen zullen? Gij belooft niets; wij weten niet *wat* wij van u te wachten hebben." En thans is het telkens: »Hoe wilt gij, dat wij u niet wantrouwen zouden? Gij hebt niets gegeven van wat gij beloofd hebt; wat wij met regt van u verwachtten, hebt gij niet volvoerd." Wij geven eenige phrasen tot voorbeeld:

»Aan de hoop, dat die bedoelingen zouden worden verwezenlijkt, gaf het ministerie nader voet *door een niet zeer uitvoerig programma.*" — »Is aan de *voorwaarde* voldaan, waarop velen van uliedén hun vertrouwen aan dit ministerie geschonken hebben?" — »Die deliberatie" (van 13 dec. 1849) »heeft de gelegenheid daargesteld, dat het ministerie als *zoodanig beloften* deed, een *gedeeltelijk programma* ontvouwde, en *verpligtingen* op zich nam." — »Dit ministerie is noch aan de grondwet, noch aan *zijn eigen programma* getrouw gebleven."— »Waren de voorstellers der veranderingen in de grondwet, de aanvallers van het vorig ministerie, *de ophangers*" (N.B.) »*van* HET PROGRAMMA *van dit ministerie*, onbekend met de algemeene pligten die op ieder ministerie, en met de bijzondere pligten die op eenen minister van Binnenlandsche Zaken berusten?" — »Alle persoonlijke beschouwing ligt geheel buiten mijn doel, maar ik beklaag mij dat hij aan de grondwet niet voldaan heeft; en doe zulks met des te meer regt, omdat hij zelf door zijn vroeger gedrag zoowel als *door het ministeriële programma*, de verwachting heeftdoen ontstaan en voet gegeven, dat hij niet achterlijk zou zijn." — Het »ministerieël programma" komt nog ettelijke malen voor.

En wat is dan nu dat »programma," welks niet-bestaan zoolang de stof tot aanval en verwijt voor dit ministerie geleverd heeft, waarnaar de heer DONKER vruchteloos zocht en zuchtte, en dat thans op eenmaal zoo mirakuleus door den heer VAN HALL ontdekt is, om er op het ministerie mede storm te loopen?

De heer VAN HALL verwijst ons naar eene redevoering van den minister van Binnenlandsche Zaken, gehouden den 13den december 1849 en te vinden in het *Bijblad der Nederlandsche Staats-Courant*, bladz. 104. Wij slaan de plaats op, en wij lezen het volgende:

»Ik heb een antwoord te geven aan het lid uit Almelo," (den heer DONKER). »Ik geloof in mijn antwoord zeer kort te kunnen zijn. Ik wil den strijd over het al of niet wenschelijke van een programma van het tegenwoordig ministerie niet hernieuwen, maar alleen opmerken, dat bij deze beraadslaging gebleken is, dat de meerderheid der Kamer het geven van een programma, althans op dit of op een voorafgaand tijdstip, van dit ministerie *niet* verlangde.

»Ik moet tegen het lid uit de residentie aanvoeren, dat ik het niet voor juist durf houden, wanneer hij beweert, dat in elk constitutionneel land elk nieuw ministerie, bij zijn optreden een programma geeft. Ik geloof, dat dit alleen dan gebeurt, wanneer het nieuwe gouvernement zich te verklaren heeft over bepaalde vragen, die door het vorig ministerie niet behoor-

(1) Of *omdat*?

lijk konden worden opgelost. *Maar in zoodanig geval bevinden wij ons thans niet.* Het programma van dit ministerie zou zich niet kunnen bepalen bij eenige bepaalde vragen, het zou over geheel het staatsbestuur en geheel de staatswetgeving moeten loopen. Ik geloof niet dat velen genoegen zouden nemen met zoodanig programma, als waarmede het lid uit de residentie zich tevreden zou stellen; met een programma dat in algemeene bewoordingen de meening van het ministerie openbaarde, omtrent die hooge beginselen van staatsregt, waarop hij zooveel prijs stelt. Ik geloof, dat velen eerder zouden vragen naar het stelsel van dit ministerie, met opzigt tot de provinciale wet, de gemeente-wet, de wet op de ministeriële verantwoordelijkheid en andere onderwerpen. Welnu, het ministerie zal zijn geheel systeem te dien aanzien bij de indiening dier wetten geven. Een enkel woord is niet voldoende om een stelsel te doen kennen. Wat ons stelsel omtrent de staathuishouding betreft, daarover spraken wij reeds heden ochtend. De afgevaardigde uit Almelo heeft gezegd, dat het landsbelang het optreden van het ministerie noodig had gemaakt. Nu hoop ik, dat men met dit ministerie, door het landsbelang gevorderd, vooreerst *zonder programma* genoegen zal nemen."

Zonder programma! Zoo staat te lezen op bladzijde 104 van het *Bijblad der Nederlandsche Staats-Courant*, mededeelende de woorden, gesproken door den minister van Binnenlandsche Zaken, in de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, van 13 december 1849.

Buitenlandsche Berigten.

DUITSCHLAND.

Frankfort, 25 dec. In goed onderrigte kringen spreekt men van eene overeenkomst tusschen de heeren *v. Leiningen* en *Peucker*, de beide bondscommissarissen voor Keur-Hessen, volgens welke, dadelijk na het herstel van het Keurvorstelijk gezag, alle Beijersche troepen, welke in het Keurvorstendom binnengerukt zijn, zullen terugkeeren en door Oostenrijkers vervangen worden. In hoeverre dit berigt juist is, weet men op dit oogenblik niet, hoewel men het niet voor onwaarschijnlijk houdt. Men verzekert, dat van de Pruisische zijde aangedrongen is op een spoedigen aftogt der Beijersche troepen, zoodat dit zelfs aan de Pruisische kamers als eene concessie zal voorkomen. Ook in Beijeren zoude deze maatregel met welgevallen vernomen worden.

— Van een congres van de gezamenlijke Duitsche vorsten, hetwelk volgens sommige dagbladen gedurende de vrije conferentiën insgelijks te Dresden zoude plaats grijpen, weet men hier in goed onderrigte kringen niets.

Het schijnt wel is waar zeker, dat zulk een congres op til is, maar het zou eerst na den afloop der vrije conferentiën plaats hebben. De keuze van eene plaats voor deze bijeenkomst is nog niet geschied. Men gelooft echter, dat de keuze op onze stad zal vallen.

Frankfort, 26 dec. Naar men uit goede bron verneemt, vertrekt de Keurvorst van Hessen heden avond van hier naar Kassel. *Hassenpflug* en de minister van Oorlog *v. Haynau* zullen hem derwaarts vergezellen; (zoo als bekend is, is de minister *von Baumbach* reeds voor eenige dagen naar Dresden vertrokken). Een gedeelte van het hof gaat insgelijks naar Kassel, doch het schijnt onzeker of de gravin *Schaumburg* met familie zich reeds nu derwaarts begeven zal. *Hassenpflug* zoude reeds heden voormiddag bij het corps diplomatique alhier afscheidsbezoeken hebben afgelegd.

— Dat de Beijersche troepen, althans voor een gedeelte, Keurhessen zullen ontruimen, bevestigt zich volkomen. Ook uit Hanau keert dezer dagen een bataillon van het aldaar in garnizoen liggend regement *König*, naar Beijeren terug.

— De heer *Schleiden*, gezant van het Sleeswijk-Holsteinsche stadhouderschap, was op zijne terugreis van zijne missie naar de hoven van Munchen en Stuttgart, dezer dagen hier tegenwoordig en had onderscheidene conferentiën met de zich alhier bevindende diplomaten.

Dresden, 24 dec. De minister-conferentie zal eerst den 27sten worden geconstitueerd. Dagelijks hebben vertrouwelijke bijeenkomsten plaats tusschen den Prins *von Schwarzenberg* en den baron *v. Manteuffel*, dikwerf zelf tweemaal daags; zij duren telkens verscheidene uren. Baron *v. Prokesch* en graaf *v. Alvensleben* wonen die bijeenkomsten bij. Het ontwerp dier beraadslaging is een gemeenschappelijk voorstel, hetwelk aan de gevolmagtigden van alle regeringen ter bediscussiëring zal worden aangeboden. Gisteren waren alleen de gevolmagtigden van de Koningrijken en der Saksische hertogdommen bij den Koning ter tafel genoodigd.

Omtrent de instructiën van de gevolmagtigden der kleinere Staten verneemt men, dat die zeer onbepaald zijn, en daarop nederkomen, dat zij moeten zorg dragen, dat uit de verstandhouding van Oostenrijk en Pruisen geen nadeel voor de kleinere mogendheden voortvloeije. Dit brengt deze heeren in geene geringe verlegenheid.

De verstandhouding tusschen Pruisen en Oostenrijk belooft gunstige gevolgen voor de bedoelingen hunner kabinetten. Alleen over de opneming in den Duitschen Bond van oud-Duitsche provincien, is men het nog niet eens omtrent eene bepaalde grensscheiding. Blijft Pruisen aandringen op de inlijving van Posen in de oud-Pruisische provincien, dan komt Oostenrijk met een zoo groot tegenwigt, dat het de zwaarte van bijna zijne geheele monarchie in de weegschaal legt.

De deelnemers aan het verdrag van Bregenz schijnen ook voorbereid te zijn op de mogelijkheid eener te dictatorisch voorgeschrevene organisatie van Duitschland, en de heer *v. d. Pfordten* zou zich aan het hoofd stellen van de protesterenden.

Van Rusland verneemt men, dat het bepaaldelijk aandringt op eene mediatisering van sommige kleine staten. Pruisen echter is er sterk tegen.

Kassel, 26 dec. 4 ure. (*Per telegraaf.*) Hier zijn Keurvorstelijke huzaren, artillerie en garde aangekomen. De beide laatsten zijn door het volk met gejuich ontvangen. *De Keurvorst wordt tegen morgen verwacht.* De regering heeft afgezien van haar voornemen, om zich door eene verklaring van iederen ambtenaar, de erkenning der verordening van 28 september te doen verzekeren. Reeds zijn vele ambtenaren van het ministerie hier aangekomen.

Berlijn, 27 dec. *des namiddags 3 ure.* (*Per telegraaf.*) De heer *von Manteuffel* komt morgen middag met den Prins *von Schwartzenberg* herwaarts.

Mainz, 26 dec. Gisteren is alhier de schipbrug weggenomen, wegens het drijfijs in den Main.

BELGIE.

Brussel, 26 dec. De interpellatiën over de toewijzing der leverantie van lakens ten behoeve van het leger, hebben in de zitting der Fransche Wetgevende Vergadering van dingsdag plaats gehad. Zij waren op verre na niet zoo levendig als die welke twee dagen vroeger tot den minister van Binnenlandsche Zaken gerigt waren over de geautoriseerde loterijen. Na eenige verklaringen van den minister van Oorlog, werd de eenvoudige orde van den dag aangenomen met 345 tegen 301 stemmen die gedeeltelijk (de linkerzijde) eenen officiëlen blaam, gedeeltelijk eene gemotiveerde orde van den dag, in even verzachtende bewoordingen als die welke werd aangenomen in zake der loterijen, — gewenscht hadden.

Het proces-*Allais* is dingsdag begonnen. Men scheen er bijzonder op gesteld te zijn dat het in dezelfde zitting afliep. Dit is echter onmogelijk geweest. Men heeft haar geheel moeten besteden tot het verhooren van den beschuldigde en van de getuigen. Eerst heden avond zal dus het vonnis worden uitgesproken. Van weerszijden, aan den eenen kant de aanhangers van het bureau der vergadering, van den anderen die van de prefectuur van politie, is de verbittering groot. Die verbittering blijkt mede uit de verslagen in de dagbladen, die ons toeschijnen voor de eene of andere kant partij te kiezen.

Het wets-ontwerp betreffende de dotatie van den President, zal, zegt men, omstreeks den 2den of 3den januari aan de vergadering worden aangeboden. Schoon eene fractie der legitimistische partij altijd zegt vast besloten te hebben daartegen te stemmen, schijnt men toch aan de aanneming niet te mogen twijfelen.

Eene meer in het oogloopende scheuring zal, dus verzekert men, openlijk onder die partij aan het licht komen, ter gelegenheid van het voorstel van den heer *Victor Lefranc* omtrent de herziening der kieswet. Wij hebben reeds medegedeeld dat in de vereeniging van de *rue Rivoli* besloten was, dat de legitimistische vertegenwoordigers het voorstel als ontijdig zouden verwerpen, terwijl zij echter bij monde van den heer *Benoist d'Azy* zouden verklaren dat dit geschiedde onder het noodige voorbehoud. De heer *de Larochejaquelein* heeft, naar men zegt, beloofd, dat hij dezen redenaar bestrijden en het voorstel in naam van de uiterste regterzijde zoude ondersteunen. Het zal een merkwaardige strijd zijn.

Overigens spreekt men van twee feiten, welke op deze wet betrekking hebben, doch die onderling in strijd zijn. Het gouvernement zoude plan hebben een wets-ontwerp aan te bieden, om al de generale raden der arrondissementen en gemeenten in Frankrijk in 1851 geheel te vernieuwen, en op die verkiezingen de wet van 31 mei toe te passen; terwijl de heer *Lodewijk Napoleon* meer dan ooit tot het besluit zoude zijn gekomen om voor zijne herbenoeming een beroep te doen op het algemeen stemregt. Dit zoude zeer inconsequent zijn; eene reden te meer waarom het in den tegenwoordigen tijd zeer waarschijnlijk is.

FRANKRIJK.

Parijs, 25 dec. De *Moniteur* kondigt heden morgen inderdaad eene nieuwe toewijzing aan tegen den 31sten december. Men verzekert dat de heeren *Rothschild* beloofd hebben ditmaal een bod te zullen doen en men hoopt dat bij den tegenwoordigen gunstigen stand der fondsen, de toewijzing zal plaats hebben op voorwaarden die voor de schatkist voordeelig zijn. Het discompteer-kantoor is voornemens eene nieuwe overeenkomst aan te bieden.

— De commissie belast met het onderzoek van het wets-ontwerp betreffende de oproeping van 80,000 man der ligting van 1850, heeft gisteren eene zitting gehouden. Na zeer langdurige debatten waaraan onderscheidene generaals deel genomen hebben, is de kapitein *Aymé* tot rapporteur benoemd. Men zegt dat de conclusie van het rapport zal zijn de eenvoudige aanneming van het ontwerp der regering.

— In de Wetgevende Vergadering was het gerucht in omloop dat de regering op dit oogenblik een wets-ontwerp in gereedheid bragt, strekkende om in het eerste vierendeel jaars van 1851 de gemeente-, arrondissements- en generale raden te doen hernieuwen. Die verkiezingen zullen plaats hebben overeenkomstig de kieswet van 1850. Dit zoude de eerste algemeene toepassing zijn van het beperkte kiesregt. De verschillende partijen zullen aldus op eene naauwkeurige wijze kunnen nagaan, welke de voor- en na-deelen der nieuwe wet zijn.

— Het *Bulletin de Paris* behelst de navolgende bijzonderheden over de demonetisering van het goud:

»De commissie door den minister van finantiën belast met het nagaan der verschillende quaestiën die zich hebben voorgedaan ten gevolge van den onvoorzienen toevloed van goud, komt dagelijks te twee ure, aan het ministerie van finantiën bijeen, onder het voorzitterschap van dan heer *Fould*, of bij diens afwezigheid, onder dat van den heer *Magne*. De minister heeft bijna al de zittingen bijgewoond.

»De commissie, die heden middag op nieuw vergaderd is geweest, heeft nog geen besluit genomen. Zij heeft zich tot nu toe bepaald bij het hooren der heeren *Dieutz*, directeur der munt van Parijs, *Hottinguer*, *Odier* enz. De heer *Poisat*, die heden in het *Journal des Débats* eenen langen brief over de demonetisering van het goud deed opnemen, heeft gemeend niet te moeten voldoen aan de uitnoodiging hem door de commissie toegezonden.

»De Munt te Parijs kan niet meer dan een millioen aan goud per dag munten. Zij heeft onlangs van onderscheidene bankiers-huizen voor 25 millioen aan goud ontvangen en wel 10 millioen in Engelsche *Sovereings*, 8 in gouden Willems en 7 in staven. Vier milioen zijn ll. zaturdag en vijf gisteren gestort. Men munt tegenwoordig voor ongeveer 100,000 francs zilver per dag.

»De toevloed aan de Munt is overigens zoo groot, dat de directeur, naar men zegt, verzocht heeft daarvan bij de Bank te mogen deponeren."

— Men spreekt in de schouwburgen veel over een contract gesloten tusschen mlle. *Rachel* en den heer *Mitchell*, die opzettelijk uit Londen zoude zijn gekomen om de groote tragédienne 800,000 francs aan te bieden voor eene verbindtenis van een jaar, tot het opvoeren van treur- en tooneelspelen in Amerika; dit contract is, of zal weldra worden geteekend en het geld is in de schatkist gedeponeerd; slechts eenige bepalingen van ondergeschikten aard, zouden nog te maken zijn. Het contract zoude een aanvang nemen op 15 juni aanstaande.

— Vóór dat er quaestie was over de interpellatie omtrent *de loterij der gouden staven*, beliep de gemiddelde verkoop der loten per dag 6 à 7000; sedert den 15den dezer maand, is het getal loten die per dag worden uitgegeven, gestegen tot meer dan 10,000. Eindelijk, op maandag den 23sten december (na de interpellatiën), heeft de verkoop het cijfer van 26,740 loten bereikt.

Binnenlandsche Berigten.

Amsterdam, 27 dec. Uit s' Hage, 26 dezer, schrijft men ons:

»Gisteren waren, zoo men verneemt, bij het ministerie van Koloniën zeer verontrustende tijdingen ontvangen betrekkelijk den gezondheidstoestand van den heer *Bruce*; heden echter zijn er weder berigten aangekomen, die gunstiger luiden."

(Uit Zwolle ontvangen wij heden morgen het berigt, dat de heer med. dr *J. van Deen* eergisteren naar het Nieuwe Diep ontboden en onmiddellijk derwaarts vertrokken was.) (*A. C.*)

s' Gravenhage, 27 dec. Het heeft Zijne Majesteit behaagd, bij Hoogstdeszelfs besluit van den 25sten december jl., no. 87, met ingang van den 1sten januarij aanstaande, de navolgende zee-officieren te bevorderen, als:

tot kapiteins ter zee: de kapitein-luitenants ter zee *A. C. van Braam Houckgeest*, en *F. X. R. 't Hooft*;

tot kapitein-luitenants ter zee: de luitenants ter zee der 1ste klasse *J. H. Volmer Knollaert*, en *H. H. Dittlof Tjassens*;

tot luitenants ter zee der 1ste klasse: de luitenants ter zee der 2de klasse *J. N. Huijs*, *J. Groll*,

G. Muller, *F. R. Toe Water*, *J. A. van Ommen*, *M. H. Jansen*, *J. Roelofs*, en ridder *W. J. Huijssen van Kattendijke*;

tot luitenants ter zee der 2de klasse: de adelborsten der 1ste klasse *J. W. Binkes*, *M. O. de Kanter*, *A. van Kerkwijk*, *P. J. Buijskes*, *A. C. J Edeling*, *J. H. P. E. Kniphorst*, *A. Rietveld*, *O. van Slooten*, *A. Dronkers*, jhr. *J. Pompe van Meerdervoort*, *G. W. C. Voorduin*, *J. K. L. Geij van Pittius*, jhr. *N. A. Holmberg de Beckfeldt*, en *W. C. de Fremery*;

tot officier van gezondheid der 1ste klasse: den officier van gezondheid der 2de klasse, *H. Slot*;

tot officier van administratie der 3de klasse: den adjunct-administrateur, *P. H. J. van Es*;

tot kapitein bij het corps mariniers: den 1ste luitenant, *P. A. Leupen*;

tot 1sten luitenant bij gemeld corps: den 2den luitenant *W. P. Stumphius*; terwijl bij hooggemeld besluit de officieren van gezondheid der 1ste klasse *Cornelissen*, *B. W. Wiggers* en *J. J. Faas* met den laatsten dezer maand, onder toekenning van pensioen, eervol zijn ontslagen uit het vaste corps officieren van gezondheid der Nederlandsche marine.

† *Zutphen*, 27 *dec.* Op den avond van den tweeden Kersdag had alhier, even als in vroegere jaren, een feestelijke zangstond plaats bij de Hervormde gemeente, in de groote kerk. Een groot publiek woonde ook thans weder deze feestelijke godsdienstoefening bij, die geleid werd door den Wel-Eerw. heer *Verwey*. Met jeugdige kracht en vuur hield deze oudste leeraar der gemeente tusschen iedere zang-afdeeling toespraken, geschikt voor het gevieren Kersfeest en voor eene bemoedigende intrede van het aanstaanden jaar. Het plegtige beurtgezang der gemeente werd afgewisseld door twee- en drie-stemmige gezangen van een aantal kinderen der lagere scholen te dezer stede en door een drietal koren van de hulponderwijzers. Over het algemeen voldeed dit zingen zeer goed, en is de viering der plegtige Kersdagen door den feestelijken zangstond waardiglijk beëindigd. De opbrengst, die grootendeels ten behoeve van de armen der Hervormde gemeente, en voor het andere deel ten voordeele van eenige liefdadige inrigtingen strekt, heeft bruto bedragen ƒ253.50.

Redevoering over de Staatsbegrooting voor 1851, uitgesproken door den heer minister van Binnenlandsche Zaken, in de zitting der Tweede Kamer van den 12den december ll.

Mijnheer de Voorzitter! Ik heb mij zelven gevraagd, of ik, na hetgeen ik in deze vier dagen heb gehoord, het woord nog zoude opvatten. Volstrekt noodig schijnt het mij niet. Sommige punten, in den loop dezer discussie ten aanzien der begrooting van Binnenlandsche Zaken in het midden gebragt, worden, meen ik, beter, meer overeenkomstig de orde behandeld, wanneer het hoofdstuk in beraadslaging zal zijn. En bij die gelegenheid zal ik bijzonder gaarne èn met den spreker uit de hoofdstad, èn met eenige andere sprekers, mij begeven in eene vergelijking van die begrooting zoo als zij is voorgesteld voor het volgende jaar, met vroegere. Die punten thans daargelaten, wat is er na de rijke rede van mijn ambtgenoot, naast mij gezeten, overgebleven? Ja, de naam van den minister van Binnenlandsche Zaken weergalmde in deze discussie dagelijks en bijkans ieder uur. Deze discussiën zijn geweest rijk in persoonlijke, ik zal niet zeggen aanvallen, maar aanmerkingen tegen mij gerigt. Ik kan niet zeggen, Mijne Heeren, dat die eigenschap dezer beraadslaging de begeerte om het woord te voeren bij mij heeft versterkt. Moeijelijk heb ik ten allen tijde den weerzin overwonnen om personaliteiten af te weren of te spreken van mijn persoon. Ik ben daarenboven — ik geloof dat ik het dus zal mogen noemen — in het vuur van de publieke beoordeeling te lang geweest, dan dat ik mij veel zou bekreunen om een of ander schot met los kruid.

Zoo menige ligtvaardige berisping is ten mijnen aanzien in het midden gebragt, zoo menige valsche uitleg gehecht aan woorden, door mij gebruikt of in druk gegeven; — berispingen en valsche uitleggingen, van welker onjuistheid elk zich ieder oogenblik kan overtuigen, dat het mij in den regel niet voorgekomen is der moeite waardig te zijn, eene poging te doen om die te wederleggen. Ditzelfde is mij ook wedervaren meer dan eens in den loop dezer discussie, en ik meen aan de Kamer geen tijd door wederlegging te mogen rooven. Een enkel voorbeeld slechts. De afgevaardigde uit Rotterdam, oudminister van Koloniën (de heer *Baud*) heeft mij verweten dat ik in 1845 het 1ste hoofdstuk van de begrooting had afgestemd, omdat er ƒ50,000 op waren gebragt tot onderhoud van de Koninklijke paleizen, als vaste post; dat ik toen afgestemd had het hoofdstuk van Justitie, omdat ik eischte dat al de posten, die daarop voorkwamen, zouden worden verminderd met $\frac{1}{9}$. Toen ik dat hoorde, Mijne Heeren, herinnerde ik mij niet wat er was voorgevallen. Ik moet erkennen dat ik meermalen beschuldigingen tegen mij heb hooren inbrengen, die mij vreemd voorkwamen; maar deze, vooral de tweede, schenen mij zoo vreemd, dat ik de *Staats-Courant* heb geraadpleegd. Ik verwijs den geachten spreker naar diezelfde courant. Wat blijkt daaruit? Dat wat betreft het eerste punt, de hoofdreden van de toenmalige afkeuring, die ik gedeeld had met zoovele leden der Kamer, daarop berustte, dat men die begrooting wilde doen aannemen, zonder dat onderzoek, hetgeen door vele leden noodig werd gekeurd. Op dat oogenblik werd de rekening van een vroeger dienstjaar gedrukt, maar was zij nog niet overgelegd; en verlangde men meerdere regtvaardiging van zoo menigen post der begrooting, dan men uit de toelichting des gouvernements had verkregen. Dit was eene algemeene bedenking, die ook gold voor het 1ste hoofdstuk. — En nu het hoofdstuk van Justitie. Hetgeen de spreker uit Rotterdam daarover in het midden heeft gebragt, is een blijk van onnaauwkeurige herinnering, niemand kwalijk te nemen, na een tijdsverloop van vijf jaren; maar, wanneer hij de *Staats-Courant* inziet, dan zal hij ontwaren dat er geen de minste grond voor hetgeen hij mij heeft aangewreven, bestaat. Ik zal er niet meer van zeggen.

Er zijn evenwel éénige punten, waartegen ik in het belang der regering eenige bedenkingen meen te mogen, welligt te moeten aanvoeren. Ik geloof, dat ik die punten zal kunnen brengen tot drie hoofden. Vooreerst heeft men gesproken, dikwerf en in zeer verschillenden zin gesproken, over *onze opvolging aan het vorige gouvernement*. In de tweede plaats is *de politische strekking van dit ministerie* het onderwerp van menige rede geweest. En in de laatste plaats heb ik veel gehoord over *onze tegenwoordige betrekking tot de Kamer*. Die drie punten zullen mij aanleiding geven eene en andere opmerking aan de Kamer te onderwerpen.

Vooreerst *onze opvolging aan het vorig gouvernement*. Men heeft gezegd dat de oppositie is gekomen aan de regering, na een strijd tegen dat vorig gouvernement te hebben gevoerd, even onbillijk als ongegrond.

Wanneer er voorzien moet worden, Mijne Heeren, in de opene plaatsen van een geheel kabinet, dan gelijkt die gebeurtenis soms naar het openvallen van eene betwiste erfenis. Zoo menige aanspraak, zoo menig belang doet zich gelden, en gevoelt zich door de eindelijke beslissing gekrenkt of benadeeld. Wij voor ons hebben nooit doen blijken, dat wij de verdiensten van onze voorgangers niet wisten te waarderen; maar, wanneer men het zoo doet voorkomen, gelijk hier is geschied, alsof wij, opposanten, ons hadden gedrongen in de plaats van het vorig gouvernement, dat eigenlijk ten onregte door ons zou gevallen zijn; — wanneer onderscheidene sprekers, die ik niet met name behoef aan te wijzen, dit alzoo doen voorkomen, dan moet ik twee feiten in de geheugenis terugroepen.

Vooreerst: wie heeft dat vorig gouvernement bestreden? zijn het enkel de leden geweest van de toenmalige Kamer, die nu leden zijn van het ministerie? Het is geweest, Mijne Heeren, de groote, de overgroote meerderheid van de Kamer, welke dien strijd heeft gevoerd, en ik heb nu slechts te herinneren, dat het adres van september 1849, na hetwelk de vervanging van het ministerie, gelijk in den loop dezer discussie gezegd is, onvermijdelijk was, aangenomen werd met eene meerderheid, waartegen slechts vijf stemmen over stonden.

Ik moet aan die sprekers een tweede feit te binnen brengen. Op welke gronden heeft men dat vorig gouvernement bestreden? Op welken grond heeft de vorige Kamer gemeend, dat het aftreden van dat ministerie was in het belang van het land? Men heeft dat ministerie niet zoozeer bestreden op dien grond, die als een hoofdgrond is bijgebragt, dat namelijk dat ministerie te weinig verrigtte of had verrigt, en het is volkomen onjuist, wanneer de spreker uit de hoofdstad den tegenwoordigen minister van Binnenlandsche Zaken genoemd heeft, als hem, die aan het hoofd stond van diegenen welke aan het vorige ministerie zijne werkeloosheid verweten. Maar men heeft het vorige ministerie inzonderheid bestreden op dezen grond, dat dat ministerie, gelijk de geachte spreker uit Nijmegen zich heeft uitgedrukt, achter de grondwet, die het zelf had helpen invoeren, scheen terug te wijken; men heeft het bestreden, omdat het niet was in overeenstemming met de vertegenwoordiging; men heeft de aftreding van dat ministerie gewenscht in het belang van het land, omdat men er niets meer van wachtte.

Men heeft in de tweede plaats gesproken *van de strekking* van dit ministerie. Men heeft gewaagd van de groote verwachtingen die het had opgewekt. Mijne Heeren, wie heeft die verwachtingen opgewekt? Ik geloof niet dat men ons beschuldigen kan tot die verwachtingen te hebben geleid; ik geloof, dat wij bij ons optreden bescheiden, gematigde bewoordingen hebben gebruikt; ik geloof zelfs, dat wij aan elk die het hooren wilde, hebben gezegd, dat men toch niet van ministers, die naauwelijks hunne taak aanvaardden, in de eerste drie maanden iets anders kon verwachten, dan dat zij den weg in hunne departementen trachtten te vinden.

Nu is het mogelijk, Mijne Heeren, dat men uit de woorden van het gouvernement gevolgtrekkingen afleidde, die niet in den zin lagen van hen, welke de woorden gebruikten, en zoo geloof ik, dat wij hadden moeten zwijgen, indien wij het onmogelijk hadden willen maken dat men afleidde uit onze woorden, hetgeen wij niet wilden. Ik heb ten dezen aanzien een enkel, een zeer duidelijk voorbeeld aan te halen. Er was door ons gezegd: *wacht onze daden*; en ik dacht, dat een meer bescheiden woord door een gouvernement niet kon worden gebezigd.

Wacht onze daden, dat is: wij beloven niets, wij willen beoordeeld zijn naar hetgeen wij doen. En hoe heeft nu een geacht lid dezer vergadering, de afgevaardigde uit Zwolle, dat eenvoudig woord uitgelegd? Hij heeft het zoo verstaan, dat wij, zeggende: wacht onze daden, zeiden: wij zullen daden uitvoeren met welke geene daden van eenig vroeger gouvernement de vergelijking zullen kunnen doorstaan. Zoo wordt snorkerij onmiddellijk nevens bescheidenheid geplaatst, maar door de willekeurigste van alle uitleggingen.

Hoe het zij, die verwachtingen hebben onze taak in hooge mate verzwaard; wij hebben dit in het begin en in het vervolg zeer wel gevoeld en ingezien.

Die opgewekte verwachtingen mogen ons, geloof ik, niet ten kwade worden geduid, in zooverre wij er niet zelven opzettelijk aanleiding toe hebben gegeven. Die overspannen verwachtingen moesten veeleer strekken tot onze verschooning, en nu is het opmerkelijk, dat zij in den loop dezer discussiën tegen ons zijn ingeroepen, inzonderheid door hen die men pleegt te beschouwen als onze tegenstanders; door hen, die, toen wij optraden, oordeelden dat wij eenen snellen vaart zouden nemen, ja met een schok welligt alles zouden omverwerpen. Indien ik geloof dat onze vrienden kunnen zijn te leur gesteld, voor zooverre hunne verwachtingen te hoog waren opgedreven, ik geloof dat onze tegenstanders het nog veel meer waren, toen zij zagen dat wij niets omverwierpen, toen zij zagen dat wij langzaam en met gestadigen tred voorwaarts gingen.

Ik zeg: voorwaarts gingen; men heeft gevraagd, in welke rigting? Ik dacht, dat die vraag sedert lang was beantwoord. In welke rigting? Wij hebben de ontwikkeling der vrijheid, welke de grondwet in beginsel wil, niet gevreesd. De meest vrije krachtsontwikkeling van het volk in het politieke, in het zedelijke, op het gebied van godsdienst en onderwijs, van de nijverheid, de meest vrije krachtsontwikkeling van het volk in al die opzigten, vereenigd met een krachtig, eenvoudig, zuinig bestuur. Zietdaar, waar het, volgens het gouvernement, op aankomt. Ik verzoek, Mijne Heeren u te herinneren, welke de indruk was, toen dit gouvernement optrad. Ik vraag, of dit gouvernement, geroepen om tot waarborg te strekken, voor eene getrouwe en volledige verwezenlijking der grondwet, niet de overeenstemming tusschen regering en vertegenwoordiging heeft hersteld? Of het niet het uitzigt, dat op den nieuwen grond zou worden gebouwd, weder heeft geopend? Of het niet daardoor vertrouwen en moed in het land deed terugkeeren? En is nu de rigting, waarin wij ons, niet met sprongen, maar gestadig hebben voortbewogen, ooit een oogenblik twijfelachtig geweest? De politieke organisatie van het volk, welke de grondwet wil, berust op drie hoofdwetten: op de kieswet, op de provinciale en op de gemeente-wet. De twee eerste zijn in volle werking; de derde, waarmede de politieke organisatie van het volk voltooid zal zijn, is aan het advijs der Provinciale Staten voorgelegd. In diezelfde rigting liggen de wetten tot verlevendiging van onze binnen- en buitenlandsche gemeenschap, die gedurende dit jaar zijn aangenomen en in werking gebragt.

In die wetten, Mijne Heeren, is ons programma te vinden. Onze rigting is, na het voorstellen, na het verdedigen, na het uitvoeren van die wetten, zoo het mij voorkomt, helder genoeg.

Ik heb nog slechts twee opmerkingen bij te voegen:

Vooreerst, dat diegenen, die ons nu, die ons in den loop van deze discussie het meest, het hardst hebben beschuldigd, niets te hebben verrigt, *juist* diegenen zijn, die, hetgeen verrigt is, het langst hebben opgehouden.

Ten andere, zoo er in de rigting van het ministerie nog iets onduidelijk ware, het zou volkomen duidelijk worden door de rigting van hen, die dat gouvernement onvermoeid bestrijden.

Men heeft in de derde plaats, Mijne Heeren, gesproken van *onze betrekking tot deze Kamer*. Wij gelooven ook nu nog met deze Kamer te zijn *homogeen*. Wij gelooven te willen hetgeen deze Kamer wil, hetgeen de door haar vertegenwoordigde natie wil.

Bij deze gelegenheid hoor ik een spreker, aan mijne linkerzijde gezeten, mij toeroepen: dat is niet constitutioneel, dat is conventioneel, en gij moet eene constitutionele regering voorstaan.

Mijne Heeren! Uit hetgeen de redenaar heeft gezegd is den spreker uit de hoofdstad, zoo als deze gisteren, meen ik, zeide, een licht opgegaan. Ik ben zoo gelukkig niet geweest. Ik heb het begrip niet kunnen vatten van de conventionele regering in tegenoverstelling eener constitutionele regering. De geachte spreker zeide, dat eene conventionele regering was degene waar de meerderheid meesteres was. Nu dacht ik, dat wanneer men sprak van eene conventionele regering, men eene regering bedoelde, waar elk zich bij verdrag, en dus vrijwillig verbonden had, en waar derhalve aan geen dwang der meerderheid kon worden gedacht. Ook dit is mij niet duidelijk voorgekomen, hetgeen die geachte spreker verder zeide, dat men *niet* op hetgeen de meerderheid wil, moet letten, maar op hetheen regt was. Ja, Mijne Heeren, de stelling, zoo voorgedragen, is zeker boven allen twijfel verheven, en zal door niemand worden tegengesproken. Maar wie waant zich in het bezit van die volstrekte kennis van he-

geen regt is? Gij, minderheid, zijt met den wil der meerderheid niet te vreden. Waar uw wil, de wil der minderheid, verschilt van die der meerderheid, wie beslist daar? Verlangt gij, dat bij de verkiezingen de meerderheid tot vertegenwoordiger hem kieze, dien de *minderheid*, niet dien zij zelve wil? Dat deze Kamer zich schikke naar hetgeen de *minderheid* houdt voor regt?

De uitkomst der conventionele regering is, heeft hij gezegd, zoo ik mij niet bedriege, dat wij hebben niet eene regering die regeert, maar eene regering die geregeerd wordt. Hiertegen, Mijne Heeren, kom ik, wat ons betreft, ook in betrekking tot deze Kamer, op, niet al den ernst, waarmede ik eenige verklaring kan afleggen. Wanneer ik gezegd heb, dat wij gelooven homogeen te zijn met deze Kamer, wanneer ik zeg, dat ik geloof dat wij willen wat deze Kamer wil, hetgeen de door haar vertegenwoordigde natie wil, dan zeg ik dat wij dat willen, omdat wij het houden voor regt en goed. Het is derhalve onze overtuiging die ons bestuurt, en alleen die overtuiging van hetgeen regt en goed is, mag, gelijk zij het tot dusverre was, onze regel zijn.

De gedachte spreker uit de hoofdstad, heeft, ten einde onze betrekking tot de Kamer gekarakteriseerd of vastgesteld te zien, het denkbeeld geopperd, dat het niet kwaad ware, indien dergelijke verklaring, als waarmede de afgevaardigde uit Zutphen zijne rede besloot, almede wierd afgelegd door den minister van Binnenlandsche Zaken. Zoo ik mij wel herinner, dan heeft de redenaar uit Zutphen zijne rede gesloten met deze woorden: dat de constitutionele partij niet wil volkssouvereiniteit, niet wil een algemeen stemregt, en dat zij niets anders wil, niets meer, niets minder, dan de constitutionele monarchie in haren ganschen omvang. Ik meen dat dit ongeveer de woorden zijn geweest, door den heer *van Zuijlen* gebezigd, en die door den redenaar uit de hoofdstad zijn aangehaald. Nu heeft deze den wensch geuit, dat de minister van Binnenlandsche Zaken kon goedvinden eene dergelijke verklaring af te leggen, en dat hij dan dezen *welligt eerlang* zijn vertrouwen zou kunnen schenken. De spreker uit de hoofdstad wil den minister van Binnenlandsche Zaken zijn vertrouwen verkoopen voor eene phrase. Kan ik den koop sluiten? De zaak komt, wel bezien, hierop neder, dat aan den minister de vraag wordt gerigt: meent gij het wel eerlijk, wel opregt met de grondwet? Ik vraag u, Mijne Heeren, is hierop een antwoord noodig? Komt hierop een antwoord te pas?

Een spreker uit Utrecht heeft mij niets beloofd voor het doen eener verklaring, maar toch noodig geoordeeld dat de minister van Binnenlandsche Zaken eene geloofsbelijdenis aflegde, want er was nog al reden om te twijfelen, of van dien minister eene opregte uitvoering van deze grondwet te wachten was. De geachte spreker heeft gezegd: de minister van Binnenlandsche Zaken heeft geen deel genomen aan de grondwets-herziening, hij is wel lid geweest van eene commissie die haar heeft voorbereid, maar vervolgens zijn in dat plan zeer groote veranderingen gemaakt. De minister van Binnenlandsche Zaken is van een gansch ander standpunt uitgegaan, dan bij de grondwets-herziening was aangenomen. Ik antwoord: mijne betrekking tot, mijn deel aan de herziening der grondwet, zijn ouder en inniger, dan die van den geachten spreker uit Utrecht. Toen de commissie van maart 1848 is vergaderd, heeft zij tot grondslag van die herzienig genomen het voorstel van herziening van 1844. Het voorstel van herziening van 1844 is in de raadplegingen der commissie hier en daar veranderd, hier en daar verbeterd, hier en daar, mijns inziens, geenszins verbeterd. Vervolgens heeft het gouvernement eene herziene grondwet aan de vertegenwoordiging voorgesteld, en nu behoeft men, geloof ik, het gouvernements-voorstel slechts naast den arbeid der commissie te leggen, om zich te overtuigen, dat het doorgaans de beginselen bevat van het voorstel van 1844, dezelfde hoofdzakelijk, welke de commisie van 1848 heeft aangenomen. Als bewijs van het groote verschil tusschen de herziene grondwet en het ontwerp der commissie van 1848, heeft de spreker art. 23 aangehaald. Hij zal wel niet het zwakste voorbeeld hebben willen kiezen. Welnu, in art. 23 van de grondwet wordt gesproken van het geval, waar bijzondere omstandigheden ten gevolge *moeten* hebben eene verandering in de opvolging van den Troon. Er was voorgesteld door de commissie van 1848, gelijk in 1844 door mijne ambtgenooten en mij, dat in zoodanig geval zou gehandeld worden als in elk ander geval van verandering der grondwet. Dit scheen natuurlijk, want in de grondwet zelve was het regt van troonopvolging geregeld. Wij hadden daarvoor nog eene bijzondere reden. Wij zeiden: het kan gebeuren, dat de Koning zelf zoude wenschen eene verandering in de opvolging van den Troon, maar dat de Koning zich bezwaard achtte die verandering zelf voor te stellen. Dit is veranderd, Mijne Heeren! en men heeft in dat opzigt het stelsel van de oude grondwet hersteld, waarbij aan den Koning alléén, in geval eene verandering in de troonopvolging door de omstandigheden noodzakelijk wordt, het regt van voorstel tot grondwets-herziening is toegekend. Dit punt nu, Mijne Heeren! heeft de geachte spreker uit Utrecht in verband gebragt met de volks-souvereiniteit. Zoo ik mij niet bedrieg, heeft *Hogendorp* in zijne »*Schets*" voorgesteld, hetgeen de herzieners van 1844 en de commissie van 1848 in de grondwet wenschten te brengen. In hoever nu dit punt iets gemeen heeft met de volks souvereiniteit, in hoeverre de vraag, of eene verandering in de troonopvolging alleen op het voorstel van de Kroon, dan wel, even als elk ander punt van grondwets-herziening, ook op het voorstel van de Staten-Generaal geschieden kan, eenige gemeenschap heeft met de volkssouvereiniteit, Mijne Heeren, ik vat dit niet! Ik meen dus, dat daaruit niet wel eene reden kan worden ontleend tot dien twijfel, welken de geachte spreker heeft geopperd. En nu zal ik niet aantoonen, Mijne Heeren, dat mijne loopbaan, zoo ver die loopbaan politisch is geweest, — en zij is dit niet sedert gisteren of eergisteren, noch sedert het laatste jaar — ten doel gehad heeft de invoering van zoodanige beginselen, als wij nu in de herziene grondwet hebben. Ik geloof, Mijne Heeren! dat is van publieke notoriëteit: ik geloof, dat ik er niet meer van behoef te zeggen, niets meer van mag zeggen. Maar dit moet ik zeggen, — en in zoover komt het antwoord, hetgeen ik geef aan het geachte lid uit Utrecht, overeen met het antwoord, dat ik gaf aan het geachte lid uit de hoofdstad — dit moet ik zeggen: te twijfelen, of een minister de man zal zijn, om de grondwet getrouw na te leven, is, geloof ik, zoo algemeen als het is gezegd door den geachten redenaar, *meer* dan een volksvertegenwoordiger geoorloofd is. De volksvertegenwoordiger moge, op een of ander punt, betoogen dat de minister daarbij van de grondwet is afgeweken; maar in het algemeen aan de verdenking voet te geven, dat de minister niet de regte man zou zijn om de grondwet eerlijk na te leven, om te handelen buiten de grondwet, tegen de grondwet, dit, geloof ik, is meer dan onparlementair, *meer* dan de minister in deze Vergadering *mag* hooren!

De geachte spreker uit Rotterdam (de heer *Baud*) tegenover mij gezeten, heeft in zijne rede niet verzuimd te gewagen van de vriendschap welke hij aan sommige leden van dit ministerie toedraagt, van de hoogachting welke hij voor andere leden heeft. Hij heeft zijne rede geëindigd, zeggende, dat wanneer dit ministerie gehandhaafd wierd, die handhaving zou zijn het werk van de inconsequentie zijner vrienden en van de grootmoedigheid zijner bestrijders. Mijne Heeren, ik neem dit niet aan: ik neem dit niet aan noch voor het ministerie, noch voor hen voor wie de geachte spreker scheen te spreken. Ik neem het niet aan voor hem zelven. Ik geloof niet dat de spreker, ondanks de hooge vriendschap, waarvan hij heeft gewaagd, zich rekent onder onze politieke vrienden. Het is mij voorgekomen, dat hij zich eer rekent onder onze bestrijders; en nu moet ik dien spreker vragen, of hij ten onzen aanzien denkt grootmoedig te zijn *ten koste* van het publiek belang? of hij mag gelooven, dat onze vrienden *ten koste* van het publiek belang inconsequent zullen zijn? Noch het een, noch het ander. Niemand zal inconsequent of grootmoedig zijn, om dit ministerie tegen het belang des lands in stand te houden. De beslissende reden, Mijne Heeren, zal de overtuiging zijn, dat het aanzijn van dit ministerie is in het algemeen belang. Wij hebben geene andere getuigenis te begeeren. Wij van onzen kant zullen, en dit zeg ik nu bijzonder met betrekking tot deze begrooting, op onzen hoogen post blijven, zoolang dit wordt verlangd ten beste van het land en wij gelooven te kunnen uitwerken hetgeen naar onze overtuiging regt en goed is. Want — en naauwlijks zal ik noodig hebben het te zeggen — hetgeen door sommige sprekers in den loop van deze discussiën is voorgesteld, om namelijk in plaats van het aannemen dezer begrooting toe te stemmen eene credietwet voor 6 of 9 maanden, dat is eene voorwaarde, die, al ware zij uitvoerlijk in onzen stand van wetgeving van comptabiliteit, geen minister zich kan laten welgevallen. Ik zal er bijvoegen, dat onze overtuiging, en wat mijn departement betreft, mijne overtuiging inzonderheid, ons ten regel zal strekken bij de beoordeeling van hetgeen wij in de voortzetting van deze moeijelijke betrekking ons mogen laten opleggen of hetgeen wij moeten, hetzij afweren, hetzij vasthouden.

Wanneer men mij de middelen mogt willen weigeren, die ik, om voor de publieke dienst, voor zoover die aan mij is toevertrouwd, verantwoordelijk te zijn, volstrekt meen te behoeven; wanneer men mij die middelen mogt willen ontzeggen, voor dat geval geloof ik dat een ieder overeenkomstig zal rekenen met den aard van deze hooge betrekking, dat ik niet voor mijne rekening neme, hetgeen ik nadeelig, hetgeen ik verderfelijk voor de publieke dienst acht. Ik ben, en ik meen daarvan in deze vergadering niet zeldzaam bewijzen te hebben gegeven, voor overtuiging vatbaar; ik neem aan discussie gaarne deel en laat die op mij werken; maar is die discussie ten einde, hetgeen dan nog mijne overtuiging is gebleven, dat moet de regel zijn van mijn gedrag. Van die overtuiging mag, daar waar het hoofdpunten geldt, de minister, mijns inziens, niet afwijken. Dit is, meen ik, de zelfstandigheid der regering, die ook door de vertegenwoordiging zal worden erkend en geëerbiedigd.

Advertentiën.

Den 22sten December 1850 is te ARNHEM, in den ouderdom van 83 jaren en bijna 6 maanden overleden de Wel Edel Geboren Jonkvrouw *MARIA HERMINA EYTELWEIN.*

De Notaris *PLIESTER*, te *Zevenaar*, zal, ten verzoeke van *MATHIJS PETERS van CANDIA*, in het openbaar en onder genot van hooggeld verkoopen:

Eene BOERENHOFSTEDE, genaamd *STEENINGENSTUK*, gelegen op de *Zweekhorst* onder *Oud-Zevenaar*, bestaande uit een wel doortimmerd WOONHUIS met ACHTERHUIS, en daarbij staand nieuw gebouwd BAKHUIS, benevens TUIN en BOUWLAND, bij het Kadaster der Gemeente *Oud-Zevenaar* in Sectie B, voorkomende onder de Nos. 12, 13, 23, 25, 26, 27, 29, 9 en 30, te zamen voor eene grootte van 17 Bunders, 61 Roeden, 90 Ellen.

Het Bouwland is geheel tiendvrij.

Deze Hofstede is in pacht bij *EVERT BUS*, voor ƒ 500 's jaars.

De inzet zal plaats hebben op Donderdag den 2den Januarij 1851, en de toeslag 14 dagen later, zijnde Donderdag den 16den Januarij daaraanvolgende, telkens des voormiddags om 11 uur, in het Logement *het Hof van Berlijn*, te *Zevenaar*.

Nadere inlichtingen zijn te bekomen ten Kantore van den Notaris *PLIESTER*, voormeld.

De Notaris Mr. *W. BLOEMERS*, te *Doesborgh*, is voornemens, om op Dingsdag, den 7den Januarij 1851, des voormiddags ten *elf* ure, ten huize van *HENDRIK KERSTEN* te *Didam*, in het openbaar bij inzet te veilen, en acht dagen later, zijnde Dingsdag den 14den Januarij 1851, ter zelfder uur en plaats, bij toeslag te verkoopen:

Een, voor allerlei nering zeer geschikt WOON- en WINKELHUIS, staande in het Dorp *Didam*, gemerkt No. 69, door genoemden *Hk. KERSTEN* bewoond, met den daarbij behoorenden en daaraan gelegen TUIN, gekadastreerd Sectie K. No. 502 en 503 ter grootte van 14 Roeden en 70 Ellen.

Een TUIN, mede gelegen in het Dorp *Didam*, tegenover het genoemde Huis, schietende tegen den muur van het Kerkhof, gekadastreerd Sectie K. No. 279 en 280 ter grootte van 16 Roeden 20 Ellen.

Informatiën zijn te bekomen aan het Kantoor van bovengenoemde Notaris. — *Brieven franco.*

Lees Hier met Attentie.

Bij *GRIJSEELS & VISSERS*, in de Rhijnstraat te *Arnhem*, zijn dezer dagen, voor het aanstaande *Nieuwjaar* in gereedheid gebragt, eene fraaije collectie van *Grootboeken en Journalen*, alsmede kleinere *Kantoorboeken*, en alle soorten van groote en kleine *Notitie-boekjes*.

In het begin dezer week zijn ook hen uit de *Birminghamsche* Fabrijken ontvangen de uitmuntendste STALEN PENNEN. Zij zijn thans de eenige in *Arnhem*, die een *Engelsch* Dépôt van dit allergewigtigst artikel hebben, welks prijzen thans niet hooger dan de gewone soorten zijn genoteerd. Zij vertrouwen dan ook, zoo ten aanzien van bovengemelde *Registers* als van de hiergenoemde *Stalen Pennen*, op algemeenen bijval bescheiden te mogen rekenen.

Stalenpennen-Inkt.

Deze voor deugdzaam bekende INKT, is steeds in kruikjes van 10 cents, ½ flesch 35 en de heele flesch à 60 cents voorhanden, terwijl POST- & SCHRIJF-PAPIER, SPEELKAARTEN, enz., tegen zeer billijke prijzen verkrijgbaar zijn, bij

J. BOUWMAN,
Naast het Zwijnshoofd, te Arnhem.

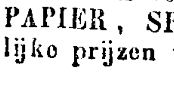

Daar ik zoo als andere jaren, voor den Oudejaars-Avond gezorgd heb, dat een elk van mijn Begunstigers, versche *Zeeuwsche*, *Texelsche* en *Engelsche* OESTERS kunnen krijgen, zoo hoop ik, dat ik weder met die bestellingen zal vereerd worden, zoo als ik de vorige jaren heb genoten. Tevens heb ik ontvangen *Engelsche* SPROT, dito BOKKENS, CITROENEN, CHINA'S APPELEN, POEDER- en KOEKJES-CHOCOLADE, geschikt voor Melk en ook om in Water te gebruiken, alsmede eene zeer groote partij *Spaansche* KASTANJES, Gerookt VLEESCH, OSSENTONGEN, gemalen STOKVISCH, *Edammer* KAAS, enz. *J. SOLKES*, Koningstraat; waar ook dagelijks te verkrijgen is, geweekte STOKVISCH.

Waterhoogte te Arnhem.

28 Dec. 2 El 4 Palm 0 Duim; gew. 0 D. gev. 34 D.

De prijs dezer Courant is f 5 in de drie maanden. Afzonderlijke nommers 10 cents. Advertentiën van één tot vijf regels f 1.00 en voor elken regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt voor elke plaatsing.

Te Arnhem bij G. J. THIEME, Boekdrukker.